

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. rugsėjo 9 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Darbuotojai migrantai — Socialinė apsauga —
Taikytini teisės aktai — Reino upeiviai — E 101 formos pažyma — Įrodomoji galia — Kreipimasis į
Teisingumo Teismą — Pareiga pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą“

Sujungtose bylose C-72/14 ir C-197/14

dėl *Gerechtshof te 's-Hertogenbosch* (Hertogenbosco apeliacinis teismas, Nyderlandai) ir *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) 2014 m. vasario 7 d. ir kovo 28 d. sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2014 m. vasario 10 d. ir balandžio 18 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

X

prieš

Inspecteur van Rijksbelastingdienst (C-72/14)

ir

T. A. van Dijk

prieš

Staatssecretaris van Financiën (C-197/14)

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, J. L. da Cruz Vilaça ir C. Lycourgos,

generalinis advokatas N. Wahl,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— X ir T. A. van Dijk, atstovaujama advokato M. J. van Dam,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman, M. de Ree ir H. Stergiou bei J. Langer,

* Proceso kalba: nyderlandų.

- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,
 - Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Möller,
 - Graikijos vyriausybės, atstovaujamos E.-M. Mamouna, M. Tassopoulou ir A. Samoni-Rantou,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos D. Martin ir W. Roels,
- susipažinęs su 2015 m. gegužės 13 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (OL L 149, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 35), 7 straipsnio 2 dalies a punkto, 1972 m. kovo 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 574/72, nustatančio Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką (OL L 74, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 83), 10c–11a, 12a ir 12b straipsnių, iš dalies pakeistų ir atnaujintų 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3) bei 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 647/2005 (OL L 117, p. 1) (toliau atitinkamai – Reglamentas Nr. 1408/71 ir Reglamentas Nr. 574/72), ir SESV 267 straipsnio trečios pastraipos išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant du ginčus: pirma, X ir *Inspecteur van Rijksbelastingdienst* (Valstybinės mokesčių tarnybos inspektorius, toliau – mokesčių inspektorius) ir, antra, *T. A. van Dijk* ir *Staatssecretaris van Financiën* (Finansų ministerijos valstybės sekretorius) dėl atitinkamai pareiškėjams skirtų pranešimų apie mokėtinų mokesčių dydį.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

- 3 Tarpvyriausybinių konferencijos, įpareigotos persvarstyti 1961 m. vasario 13 d. Susitarimą dėl Reino upeivių socialinės apsaugos, priimtame ir 1979 m. lapkričio 30 d. Ženevoje pasirašytame Susitarimo dėl Reino upeivių socialinės apsaugos (toliau – Reino upeivių susitarimas) 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Nepažeidžiant 9 straipsnio 2 dalies ir 54 straipsnio nuostatų, šis Susitarimas taikomas Susitariančiųjų Šalių teritorijoje visiems Reino upeiviams, kuriems yra ar buvo taikomi vienos ar kelių Susitariančiųjų Šalių teisės aktai, bei jų šeimos nariams ir maitintojo netekusiems asmenims.“

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1408/71

- 4 Reglamento Nr. 1408/71 6 straipsnyje nustatyta, kad šis reglamentas iš principo pakeičia bet kurios socialinės apsaugos konvencijos nuostatas, kurių privalo laikytis vien valstybės narės arba bent dvi valstybės narės ir viena ar daugiau kitų trečiųjų valstybių.

- 5 Reglamento Nr. 1408/71 7 straipsnio „Tarptautinės nuostatos, kurioms neturi poveikio šis reglamentas“ 2 dalies a punkte numatyta, kad, nepaisant 6 straipsnio nuostatų, toliau galioja susitarimas dėl Reino upeivių.
- 6 Reglamento Nr. 1408/71 II dalyje, kurią sudaro 13–17a straipsniai, reglamentuojamas taikytinų teisės aktų socialinės apsaugos srityje nustatymas.

Reglamentas Nr. 574/72

- 7 Reglamento Nr. 574/72 III dalyje „Reglamento nuostatų įgyvendinimas teisės aktų taikymui nustatyti“ įtvirtintos Reglamento Nr. 1408/71 13–17 straipsnių taikymo taisyklės.
- 8 Visų pirma Reglamento Nr. 574/72 10c–11a, 12a ir 12b straipsniuose numatyta, kad valstybės narės, kurios teisės aktai toliau taikomi pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies d punktą, 14 straipsnio 1 dalies a punktą ir 2 dalies a ir b punktus, 14a straipsnio 1 dalies a punktą, 2 ir 4 dalis, 14b straipsnio 1, 2 ir 4 dalis, 14c straipsnio a punktą, 14e straipsnį ir 17 straipsnį, kompetentingos valdžios institucijos paskirta įstaiga išduoda pažymą, vadinamąją E 101 formos pažymą, kuria patvirtinama, kad atitinkamam darbuotojui taikomi tos valstybės narės teisės aktai.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-72/14

- 9 2006 m. Nyderlandų pilietis X gyveno Nyderlanduose ir dirbo vairininku Nyderlanduose įregistruotame motoriniame laive.
- 10 2006 m. minėtas laivas verslo reikalais plaukiojo ne tik Reinu, bet dažniausiai kituose vidaus vandenyse.
- 11 Be to, 2006 m. X pavardė buvo įtraukta į Liuksemburge įsteigtos bendrovės darbo užmokesčio suvestinę.
- 12 2004 m. lapkričio 25 d. Transporto ir vandens išteklių valdymo ministerija (*Ministerie van Verkeer en Waterstaat*) laivo savininkei, Roterdame (Nyderlandai) įsteigtai įmonei, išdavė laivui skirtą pažymėjimą, patvirtinantį tai, kad laivas priskirtas užsiimti laivyba Reino upe (*Rijnvaartverklaring*), kaip tai suprantama pagal Laivybos vidaus vandenyse įstatymo (*Wet vervoer binnenvaart*) 1 straipsnio h punktą ir 5 straipsnio 1 dalį.
- 13 X paprašė Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės kompetentingos institucijos jį apdrausti pagal Liuksemburgo socialinės apsaugos sistemą; minėta institucija patenkino prašymą. 2006 m. kovo 1 d. Liuksemburge įsteigta *Union des caisses de maladie* (Ligonių kasų sąjunga) X išdavė E 101 formos pažymą, kurioje nurodyta jo vykdoma veikla.
- 14 Pajamų mokesčio ir socialinio draudimo įmokų deklaracijoje už 2006 m. X nurodė 31 647 EUR dydžio apmokestinamąsias pajamas iš darbinės veiklos. Savo deklaracijoje X pateikė prašymą atleisti nuo socialinio draudimo įmokų ir taikyti atskaitą siekiant išvengti dvigubo apmokestinimo. Apskaičiuodamas mokėtino mokesčio dydį valstybinės mokesčių tarnybos mokesčių inspektorius nusprendė, kad X nėra atleidžiamas nuo socialinio draudimo įmokų ir jam nėra taikoma atskaita. Be to, mokesčių inspektorius pataisė apmokestinamosios sumos dydį.
- 15 Taigi, X buvo parengtas pataisytas pranešimas apie mokėtinų pajamų mokesčio ir socialinio draudimo įmokų už 2006 m. dydį, apskaičiuotą pagal 28 914 EUR apmokestinamąsias pajamas iš jo darbinės veiklos.

- 16 Visų pirma mokesčių mokėtojas pateikė skundą dėl minėto sprendimo neatleisti nuo socialinio draudimo įmokų už nagrinėjamus metus. Valstybinės mokesčių tarnybos mokesčių inspektorius šį skundą atmetė kaip nepagrįstą.
- 17 X pareiškė ieškinį dėl sprendimo atmesti skundą Bredos pirmosios instancijos teismui (*Rechtbank Breda*), šis pripažino ieškinį nepagrįstu. Galiausiai X pateikė apeliacinį skundą dėl Bredos pirmosios instancijos teismo sprendimo Hertogenboso apeliaciniam teismui.
- 18 Hertogenboso apeliacinio teismo manymu, Bredos pirmosios instancijos teismas teisingai nusprendė, kad X turi būti laikomas Reino upeiviu, kaip tai suprantama pagal Reino upeivių susitarimą, todėl jam taikomos šiame susitarime įtvirtintos priskyrimo taisyklės. Taip pat Hertogenboso apeliacinis teismas siekia išsiaiškinti, kokią reikšmę turi E 101 formos pažyma, kurią 2006 m. kovo 1 d. išdavė už tokių pažymų išdavimą atsakinga Liuksemburgo institucija.
- 19 Šiomis aplinkybėmis Hertogenboso apeliacinis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Sprendime *FTS* (C-202/97, EU:C:2000:75) Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybės narės kompetentingos institucijos išduota E 101 formos pažyma yra privaloma kitų valstybių narių socialinės apsaugos institucijoms, net jei tos pažymos turinys klaidingas. Ar tas sprendimas taip pat taikomas ir nagrinėjamu atveju, kai netaikomos reglamento priskyrimo taisyklės?
2. Ar atsakant į nurodytą klausimą svarbu tai, kad kompetentinga institucija neketino išduoti E 101 formos pažymos, tačiau dėl vidaus motyvų sąmoningai ir apgalvotai panaudojo dokumentą, kurio forma ir turinys sudarė įspūdį, kad tai yra E 101 formos pažyma, o mokesčių mokėtojas manė ir pagrįstai galėjo manyti, jog gavo tokią pažymą?“

Byla C-197/14

- 20 Nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2007 m. birželio 30 d. Nyderlanduose gyvenantis *T. A. van Dijk* dirbo bendrovėje *Christa Intershipping Sàrl*, kurios buveinė yra Liuksemburge. Tuo laikotarpiu *T. A. van Dijk*, kaip vidaus vandenų laivo kapitonas, dirbo valstybių narių teritorijoje, pirmiausia Reine, jo intakuose bei žiotyse į jūrą.
- 21 Liuksemburgo įstaigos išdavė *T. A. van Dijk* E 101 formos pažymą, kurioje nurodyta, kad pagal Reglamentą Nr. 1408/71 *T. A. van Dijk* nuo 2004 m. rugsėjo 1 d. galioja Liuksemburgo socialinės apsaugos teisės aktai.
- 22 *T. A. van Dijk* buvo įteiktas pranešimas apie mokėtinų pajamų mokesčio ir socialinio draudimo įmokų už 2007 m. dydį bei pranešimas apie apmokestinamųjų pajamų pagrindu apskaičiuotų sveikatos draudimo įmokų už nagrinėjamus metus dydį. Gavusi *T. A. van Dijk* skundą Nyderlandų mokesčių tarnyba patvirtino minėtus pranešimus.
- 23 *T. A. van Dijk* pareiškė ieškinį dėl sprendimo atmesti jo skundą Hagos pirmosios instancijos teismui (*Rechtbank te 's-Gravenhage*), šis paliko galioti nagrinėjamus pranešimus apie mokesčio dydį. Dėl šio sprendimo *T. A. van Dijk* pateikė apeliacinį skundą Hagos apeliaciniam teismui (*Gerechtshof te 's-Gravenhage*).
- 24 Hagos apeliacinis teismas patvirtino Hagos pirmosios instancijos teismo sprendimą. Visų pirma Hagos apeliacinis teismas nusprendė, kad mokesčių mokėtojas turi būti laikomas Reino upeiviu, kaip tai suprantama pagal Reino upeivių susitarimą, ir kad pagal šio susitarimo 11 straipsnio 2 dalį jam

taikomi Nyderlandų socialinės apsaugos teisės aktai. Be to, Hagos apeliacinis teismas nusprendė, kad nagrinėjama E 101 formos pažyma neturi jokios teisinės galios, nes buvo išduota pagal Reglamentą Nr. 1408/71, kuris, remiantis jo 7 straipsnio 2 dalies a punktu, nėra taikytinas *T. A. van Dijk*.

- 25 Dėl Hagos apeliacinio teismo sprendimo *T. A. van Dijk* pateikė kasacinį skundą Nyderlandų Aukščiausiajam Teismui.
- 26 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas jau turėjo galimybę nagrinėti klausimą dėl E 101 formos pažymos apimties byloje, panašioje į nagrinėjamą bylą.
- 27 Iš tikrųjų 2013 m. spalio 11 d. sprendime (Nr. 12/04012, ECLI:NL:HR:2013:CA0827) Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas nusprendė, kad E 101 pažymos išdavimas neturi būti pripažintas reikšmingu ir kad lojalus bendradarbiavimo principas nepažeidžiamas, jei pagal Reino upeivių susitarimo 1 straipsnio m punktą mokesčių mokėtojas yra laikomas Reino upeiviu, kuriam taikytinas ne Reglamentas 1408/71, o šis susitarimas.
- 28 Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas priėmė minėtą sprendimą, nesikreipdamas į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo, nes manė, kad dėl to negali būti jokių pagrįstų abejonių.
- 29 Tačiau 2014 m. vasario 7 d. sprendimu (Nr. 13/00040, ECLI:NL:GHSHE:2014:248, V-N 2014/12.15) Hertogenboso apeliacinis teismas pateikė Teisingumo Teismui du prejudicinius klausimus, susijusius su byla C-72/14.
- 30 Kadangi atsakymas į šiuos klausimą gali būti svarbus priimant sprendimą byloje, Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas klausia, ar 2013 m. spalio 11 d. sprendimo pagrindu jis gali priimti sprendimą šioje byloje, nesant būtinybės kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo ar laukti atsakymo į Hertogenboso apeliacinio teismo pateiktus prejudicinius klausimus.
- 31 Visų pirma Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas siekia išsiaiškinti, ar tuo atveju, kai yra įsitikinęs, kad atsakymas į jam pateiktą klausimą, susijusį su Sąjungos teisės išaiškinimu, yra toks akivaizdus, kad dėl to negali kilti jokių pagrįstų abejonių, turi būti laikoma, kad yra įvykdytos Sprendimo *Cilfit ir kt.* (283/81, EU:C:1982:335) 16 punkte nustatytos sąlygos.
- 32 Šiomis aplinkybėmis Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas, kaip aukščiausiasis nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į žemesnės instancijos nacionalinio teismo pateiktą prejudicinį klausimą, turi Teisingumo Teismui pateikti prejudicinį klausimą arba laukti atsakymo į žemesnės instancijos teismo pateiktą klausimą, net jei mano, kad tinkamas Europos Sąjungos teisės taikymas klausimu, kurį jis privalo išspręsti, yra toks akivaizdus, kad dėl atsakymo į šį klausimą negali kilti jokių pagrįstų abejonių?
 2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar Nyderlandų socialinės apsaugos institucijoms yra privaloma kitos valstybės narės institucijos išduota E 101 formos pažyma, net jei tokia pažyma išduota Reino upeiviui, todėl taisyklės dėl taikytinos teisės, nustatytos Reglamente Nr. 1408/71, su kuriuo susijusi ši pažyma, pagal šio reglamento 7 straipsnio 2 dalies a punktą nėra taikomos?“
- 33 2015 m. vasario 24 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-72/14 ir C-197/14 buvo sujungtos tam, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 34 Iš sprendimų dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pareiškėjai pagrindinėse bylose yra Reino upeiviai, kuriems E 101 formos pažymas išdavė už tokių pažymų išdavimą atsakinga Liuksemburgo institucija.
- 35 Taip pat iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-72/14 matyti, kad Liuksemburgo institucija padarė išvadą, jog laikantis susitarime dėl Reino upeivių įtvirtintų priskyrimo taisyklių, pareiškėjui pagrindinėje byloje buvo taikomi Liuksemburgo teisės aktai; kadangi pagal minėtą susitarimą neegzistuoja standartinės formos dokumentas, laikomas lygiaverčiu E 101 formos pažymai, minėta institucija panaudojo E 101 formos pažymą tam, kad patvirtintų, jog pareiškėjas pagrindinėje byloje apdraustas Liuksemburgo socialinio draudimu.
- 36 Todėl atsakant į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismų klausimus reikia remtis prielaidomis, nes nagrinėjamoje byloje nekliamas klausimas nei dėl pareiškėjų pagrindinėse bylose priskyrimo prie Reino upeivių, nei dėl jiems taikomų nacionalinės teisės aktų.

Dėl byloje C-72/14 pateiktų klausimų ir dėl byloje C-197/14 pateikto antrojo klausimo

- 37 Byloje C-72/14 pateiktais klausimais ir byloje C-197/14 pateiktu antruoju klausimu, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1408/71 7 straipsnio 2 dalies a punktą bei Reglamento Nr. 574/72 10c–11a, 12a ir 12b straipsnius reikia aiškinti taip, kad valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos išduota E 101 formos pažyma, patvirtinanti, kad darbuotojui, net jeigu jis Reino upeivis, taikoma tos valstybės narės socialinio draudimo sistema, yra privaloma kitų valstybių narių institucijoms ir ar šiuo atveju yra svarbu tai, kad pažymą išdavusi institucija iš tiesų neketino išduoti E 101 formos pažymos, tačiau dėl administracinių motyvų panaudojo minėtos pažymos standartinę formą.
- 38 Pirmiausia reikia priminti, kad E 101 formos pažyma – tai standartinės formos pažyma, kurią pagal Reglamento Nr. 574/72 III dalį išduoda valstybės narės, kurios teisės aktai taikomi socialinės apsaugos srityje, kompetentingos institucijos paskirta įstaiga; kaip matyti iš šio sprendimo 7 ir 8 punktų, tokia pažyma patvirtina, kad darbuotojams migrantams, esantiems vienoje iš situacijų, numatytų tam tikrose Reglamento Nr. 1408/71 II dalies nuostatose, taikomi atitinkamos valstybės narės teisės aktai.
- 39 Todėl atrodo, kad E 101 formos pažymos naudojimas yra svarbus tik tuo atveju, kai susijusiems darbuotojams taikomos Reglamento Nr. 1408/71 II dalyje įtvirtintos taikytinų socialinės apsaugos teisės aktų nustatymo taisyklės, o tai patvirtina standartinėje formoje nurodyta informacija, kad tokia pažyma išduodama tik darbuotojams, patenkantiems į minėto reglamento II dalies taikymo sritį.
- 40 Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad tokia pažyma tiek, kiek ji preziūuoja komandiruoju darbuotojų apdraudimo pagal valstybės narės, kurioje įsteigta juos komandiravusi įmonė, socialinės apsaugos sistemą teisėtumą, privaloma valstybės narės, į kurią komandiruoti šie darbuotojai, kompetentingai institucijai (Sprendimo *Herbosch Kiere*, C-2/05, EU:C:2006:69, 24 punktas).
- 41 Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad tol, kol E 101 formos pažymą išdavusios valstybės narės įstaigos jos nepanaikina arba nepripažįsta negaliojančia, ji privaloma valstybės narės, į kurią komandiruoti darbuotojai, kompetentingai institucijai ir teismams (Sprendimo *Herbosch Kiere*, C-2/05, EU:C:2006:69, 33 punktas).

- 42 Be to, kadangi E 101 formos pažyma yra privaloma šiai kompetentingai institucijai, nėra nė vienos priežasties, kuri pateisintų, kad atitinkamo darbuotojo paslaugomis besinaudojantis asmuo jos nepripažintų. Jeigu toks asmuo abejoja dėl E 101 formos pažymos galiojimo, jis privalo apie tai pranešti atitinkamai institucijai (Sprendimo *Banks ir kt.*, C-178/97, EU:C:2000:169, 47 punktą).
- 43 Vis dėlto svarbu pabrėžti, kad šio sprendimo 40-42 punktuose nurodyta teismo praktika apima tik tokias situacijas, kai E 101 formos pažymos buvo išduotos darbuotojams, kuriems taikoma Reglamento Nr. 1408/71 II dalis.
- 44 Taigi, kaip nurodyta šio sprendimo 34 punkte, nagrinėjamos E 101 formos pažymos buvo išduotos Reino upeiviams.
- 45 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Reglamento Nr. 1408/71 7 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta, jog, nepaisant šio reglamento 6 straipsnio nuostatų, pagal kurias šis reglamentas iš principo pakeičia bet kurios socialinės apsaugos konvencijos nuostatas, kurių privalo laikytis vien valstybės narės arba bent dvi valstybės narės ir viena ar daugiau kitų trečiųjų valstybių, toliau galioja susitarimo dėl Reino upeivių socialinės apsaugos nuostatos.
- 46 Remiantis tuo galima daryti išvadą, kad Reino upeiviams taikomas ne Reglamentas Nr. 1408/71, o susitarimas dėl Reino upeivių, t. y. jiems taikytini socialinės apsaugos teisės aktai nustatomi ne pagal minėto reglamento II dalį, o pagal minėtą susitarimą.
- 47 Šiomis aplinkybėmis valstybės narės institucijos išduota pažyma, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, kuri patvirtina, kad Reino upeivio statusą turinčiam darbuotojui taikomi tos valstybės narės teisės aktai, neturėtų būti laikoma E 101 formos pažyma, nepriklausomai nuo to, kad buvo panaudota E 101 forma ir kad tokią pažymą išdavė valstybės narės kompetentingos institucijos paskirta įstaiga, turinti teisę pagal Reglamento Nr. 1408/71 išduoti tokios rūšies pažymas.
- 48 Taigi, tokia pažyma neturi tokių pačių teisinių pasekmių kaip ir E 101 formos pažyma, įskaitant tai, kad ji tampa privaloma tik tokią pažymą išdavusiai valstybei narei, o ne kitų valstybių narių institucijoms.
- 49 Todėl aplinkybė, kad pažymą išdavusi įstaiga neketino išduoti E 101 formos pažymos, tačiau dėl administracinių motyvų panaudojo minėtos pažymos standartinę formą, nagrinėjamu atveju nėra svarbi norint atsakyti į pateiktus klausimus.
- 50 Bet kuriuo atveju reikia pridurti, jog tai, kad tokios pažymos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, buvo išduotos panaudojus E 101 formą, todėl neturi E 101 formos pažymai būdingų teisinių pasekmių, dar nereiškia, kad neturi jokios teisinės galios.
- 51 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į byloje C-72/14 pateiktus klausimus ir į byloje C-197/14 pateiktą antrąjį klausimą reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 1408/71 7 straipsnio 2 dalies a punktą ir Reglamento Nr. 574/72 10c–11a, 12a ir 12b straipsnius reikia aiškinti taip, kad valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos išduota E 101 formos pažyma, patvirtinanti, kad darbuotojui, net jeigu jis yra Reino upeivis, taikoma tos valstybės narės socialinio draudimo sistema nėra privaloma kitų valstybių narių institucijoms. Šiuo klausimu nėra svarbu tai, kad pažymą išdavusi institucija iš tiesų neketino išduoti E 101 formos pažymos, tačiau dėl administracinių motyvų panaudojo minėtos pažymos standartinę formą.

Dėl byloje C-197/14 pateikto pirmojo klausimo

- 52 Pirmuoju klausimu byloje C-197/14 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar SESV 267 straipsnio trečią pastraipą reikia aiškinti taip, kad valstybės narės teismas, kaip antai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę

negali būti toliau apskundžiami teismine tvarka, privalo Teisingumo Teismui pateikti prejudicinį klausimą, jeigu žemesnės instancijos nacionalinis teismas jau pateikė prejudicinį klausimą panašioje ir su ta pačia teisės problema susijusioje byloje, arba turi laukti Teisingumo Teismo atsakymo į tokį jau pateiktą klausimą.

- 53 Pagal SESV 267 straipsnį Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą ir dėl Sutarčių, Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų aktų išaiškinimo, ir dėl šių aktų galiojimo. Šio straipsnio antroje pastraipoje nustatyta, kad tokiam klausimui iškilus valstybės narės teisme, tas teismas gali pateikti tokį klausimą Teisingumo Teismui, jeigu mano, kad sprendimui priimti reikia pastarojo išaiškinimo, o trečioje pastraipoje – kad jis privalo tai daryti, jeigu pagal nacionalinę teisę jo sprendimai negali būti toliau apskundžiami teismine tvarka (Sprendimo *Melki ir Abdeli*, C-188/10 ir C-189/10, EU:C:2010:363, 40 punktas).
- 54 Visų pirma reikia pažymėti, kad SESV 267 straipsnio trečioje pastraipoje nustatyta pareiga nacionaliniams teismams, kurių sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau skundžiami teismine tvarka, kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo skirta užtikrinti bendradarbiavimą tarp nacionalinių teismų, kurie įpareigoti taikyti Sąjungos teisę, ir Teisingumo Teismo, kuris turi užtikrinti tinkamą Sąjungos teisės taikymą ir vienodą aiškinimą visose valstybėse narėse (Sprendimo *Cilfit ir kt.*, 283/81, EU:C:1982:335, 7 punktas).
- 55 Teisingumo Teismas patikslino, kad teismas, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau skundžiami teismine tvarka, gali, spręsdamas Sąjungos teisės klausimą, nesilaikyti pareigos kreiptis dėl prejudicinio sprendimo tik tuo atveju, jei konstatavo, kad iškeltas klausimas nėra svarbus bylai ar kad dėl nagrinėjamos Sąjungos teisės nuostatos Teisingumo Teismas jau pateikė savo išaiškinimą arba tinkamas Sąjungos teisės taikymas yra toks akivaizdus, kad dėl to negali kilti jokių pagrįstų abejonių. Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad siekiant išsiaiškinti, ar tokia galimybė egzistuoja, ji turi būti įvertinta atsižvelgiant į Sąjungos teisei būdingas savybes, į tam tikrus sunkumus, su kuriais susiduriama ją aiškinant, ir į skirtingos teismų praktikos Sąjungoje atsiradimo pavojų (Sprendimo *Cilfit ir kt.*, 283/81, EU:C:1982:335, 21 punktas).
- 56 Nagrinėjamu atveju žemesnės instancijos už prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą nacionalinis teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą, kad šis priimtų sprendimą dėl Sąjungos teisės klausimo, kuris yra panašus ir susijęs su ta pačia teisės problema kaip ir tas, kuris buvo iškeltas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme; jis siekia išsiaiškinti, ar ši aplinkybė kliudo tam, kad būtų tenkinami Sprendime *Cilfit ir kt.* (283/81, EU:C:1982:335) nustatyti kriterijai remtis *acte clair* atveju, visų pirma kriterijus, pagal kurį Sąjungos teisės taikymas turi būti toks akivaizdus, kad nekiltų jokių pagrįstų abejonių.
- 57 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad tik nacionalinis teismas, nagrinėjantis bylą ir turintis prisiimti atsakomybę dėl priimtino teismo sprendimo, atsižvelgdamas į konkrečias aplinkybes vertina tiek prejudicinio sprendimo reikalingumą savo sprendimui priimti, tiek Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą (Sprendimo *Eon Aset Menidjunt*, C-118/11, EU:C:2012:97, 76 punktas).
- 58 Be to, pažymėtina, kad iš Sprendime *Cilfit ir kt.* (283/81, EU:C:1982:335) įtvirtintos teismo praktikos matyti, kad tik nacionalinis teismas gali įvertinti, ar tinkamas Sąjungos teisės taikymas yra toks akivaizdus, kad negali kilti pagrįstų abejonių, todėl jis gali nuspręsti nesikreipti į Teisingumo Teismą dėl klausimo, susijusio Sąjungos teisės išaiškinimu (Sprendimo *Intermodal Transports*, C-495/03, EU:C:2005:552, 37 punktas ir jame nurodyta teismo praktika) ir prisiimti atsakomybę dėl tokio klausimo išsprendimo (Sprendimo *Cilfit ir kt.*, 283/81, EU:C:1982:335, 16 punktas).
- 59 Vadinasi, tik nacionaliniai teismai, kurių sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau skundžiami teismine tvarka, gali prisiimdami atsakomybę patys įvertinti, ar nagrinėjamas atvejis yra *acte clair*.

- 60 Nors, esant tokiai situacijai, kaip susiklosčiusioji pagrindinėje byloje, nagrinėdamas bylą valstybės narės aukščiausiasis teismas privalo atsižvelgti į aplinkybę, kad žemesnės instancijos teismas pateikė prejudicinį klausimą, kurį Teisingumo Teismas vis dar nagrinėja, vien tokia aplinkybė pati savaime negali sutrukdyti aukščiausiajam nacionaliniam teismui atlikti Sprendime *Cilfit ir kt.* (283/81, EU:C:1982:335) nurodytus reikalavimus atitinkantį nagrinėjimą ir nuspręsti, kad nagrinėjamas atvejis yra *acte clair*.
- 61 Galiausiai aplinkybė, kad žemesnės instancijos teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo tuo pačiu teisės klausimu, kuris keliamas nacionalinio paskutine instancija sprendžiančio teismo nagrinėjamoje byloje, savaime nereiškia, kad Sprendime *Cilfit ir kt.* (283/81, EU:C:1982:335) nustatytos sąlygos nebegali būti tenkinamos, t. y. pastarasis teismas gali nuspręsti nesikreipti į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo ir išspręsti šį klausimą savarankiškai, todėl turėtų būti laikoma, kad tokiu atveju aukščiausiasis nacionalinis teismas neprivalo laukti Teisingumo teismo atsakymo į žemesnės instancijos teismo pateiktą prejudicinį klausimą.
- 62 Be to, šią išvadą patvirtina Teisingumo Teismo praktika, pagal kurią pagal SESV 267 straipsnį nedraudžiama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, kurio sprendimus pagal nacionalinę teisę galima skųsti teismine tvarka, sprendimams taikyti įprastas nacionalinėje teisėje numatytas teisių gynimo priemones, suteikiančias galimybę aukštesnės instancijos teismui pačiam išspręsti byloje kilusį klausimą, dėl kurio buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, ir priimti atsakomybę už Sąjungos teisės laikymosi užtikrinimą (šiuo klausimu žr. Nutarties *Nationale Loterij*, C-525/06, EU:C:2009:179, 6–8 punktus).
- 63 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į byloje C-197/14 pateiktą pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad SESV 267 straipsnio trečia pastraipa aiškintina taip, kad nacionalinis teismas, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau skundžiami teismine tvarka, neprivalo Teisingumo Teismui pateikti prejudicinio klausimo, jeigu žemesnės instancijos nacionalinis teismas jau pateikė prejudicinį klausimą panašioje ir su ta pačia teisės problema susijusioje byloje, ir laukti Teisingumo Teismo atsakymo į šį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 64 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, 7 straipsnio 2 dalies a punktą ir 1972 m. kovo 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 574/72, nustatančio Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką, 10c 11a, 12a ir 12b straipsnius, iš dalies pakeistus ir atnaujintus 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 bei 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 647/2005, reikia aiškinti taip, kad valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos išduota E 101 formos pažyma, patvirtinanti, kad darbuotojui, patenkančiam į Tarpyvyriausybines konferencijos, įpareigotos persvarstyti 1961 m. vasario 13 d. Susitarimą dėl Reino upeivių socialinės apsaugos, priimto ir 1979 m. lapkričio 30 d. Ženevoje pasirašyto Susitarimo dėl Reino upeivių socialinės apsaugos taikymo sritį, taikoma tos valstybės narės socialinio draudimo sistema nėra privaloma kitų valstybių narių

institucijoms. Šiuo atžvilgiu nėra svarbu tai, kad pažymą išdavusi institucija iš tiesų neketino išduoti E 101 formos pažymos, tačiau dėl administracinių motyvų panaudojo minėtos pažymos standartinę formą.

- 2. SESV 267 straipsnio trečią pastraipą reikia aiškinti taip, kad nacionalinis teismas, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau skundžiami teismine tvarka, neprivalo Teisingumo Teismui pateikti prejudicinio klausimo, jeigu žemesnės instancijos nacionalinis teismas jau pateikė prejudicinį klausimą panašioje ir su ta pačia teisės problema susijusioje byloje, ir laukti Teisingumo Teismo atsakymo į šį klausimą.**

Parašai.